

SVENSKA BÅTKLASSIKER

Petterssonbåten – klassikernas klassiker

De mest typiska klassiska båtarna av alla är väl utan tvivel det som allmänt kallas "petterssonbåtar". Vackra båtar som alla vet vilka som avses. Även om det inte alltid är en båt ritad av Carl Gustaf Pettersson och även om Pelle Pettersons båtar nog är nästan lika kända. Men hans bidrag kom senare och har andra namn. Text: Stefan Iwanowski

URTYPEN FÖR DET vi menar är en cirka 7,75 m lång och 1,70 m bred kravellbyggd båt. I Petterssons fall mestadels med delad akterspegel och en böj upp mellan ett lägre skarnäck och ett förhöjt fördäck. Men variationen är stor, både i storlek och detaljer. Att denna båttyp fått namn efter konstruktören Pettersson är lätt att förstå.

I det tidiga 1900-talet var

motorismen i sin linda. Av de fåtaliga verksamma båtkonstruktörerna vid denna tid var CG Pettersson en av de första som helt inriktade sig på motorbåtar. Han hade utbildat sig på Tekniska Skolan i Stockholm och fick stort genomslag då han vid 28 års ålder med den egendesignade båten Vikingen segrade i sin klass vid världens första motorbåttävlingar. Dessa hölls i Kiel 1904

och därefter vid flera tävlingar under de kommande åren. Konkurrensen var mycket måttlig där liksom hemma och den som ville ha en motorbåt gick därför gärna till den kände motorbåttkonstruktören.

När det gällde mindre motorbåtar på 9 m och därunder med ruff var det vanliga att ruffen placerades på däck, liksom på segelbåtarna. Av denna typ är Plurr,

den äldsta av CG Petterssons skapelser som finns kvar i Sverige idag. Båten byggdes 1905 och ägs sedan 2016 av Sjöhistoriska Muséet men sköts och förvaltas av Heleneborgs Båtklubb.

RUNT 1907 BÖRjade Cege införa den designidé som blev hans signum: örat. Det är en fiffig detalj som ökar utrymmet under fördäck utan att båten ser klumpig

1905 anställdes Cege vid ett av de första motorbåtsvaren, Motoraktiebolaget Reversator. Här byggdes Plurr, som han ritade, innan han började med "örat".

Coimbra från 1949, en av Ceges sista, är ingalunda en typisk "petterssonnare",

"Petterssonbåt" signerad Jac M Iversen!

Med Wiking X tog Cege 1925 en tur runt Skandinavien och bevisade både båtens och motorns duglighet.

ut, genom att båtens låga midjelinje böjer av uppåt och avslutas vid däck. De första åren var "örat" placerat långt föröver, men flyttades sedan längre bak och gav ökat utrymme i ruffen.

Båttypen fick stort genomslag, inte minst genom att Cege var väldigt produktiv och den i särklass flitigast anlidade båtkonstruktören under 1920-, 30- samt början av 40-talet. Flertalet småbåtsvarv byggde "petterssonbåtar" efter beställning eller i vissa fall i serie. En kåsör på 30-talet skrev: "Om det ligger tio båtar vid en brygga – så kan ni ge er den på att CeGe ligger bakom 8,5 av dem".

Goda idéer har en tendens att kopieras. De flesta samtida båtkonstruktörer ritade en och annan båt, inspirerad i olika grad av Ceges mönster: långsmala, med öra.

Men Cege varierade och utvecklade sin idé på olika sätt. När han 1925 gav sig iväg på en färd runt Skandinavien med några kamrater och en apa var det inte i den långsmala typen av båt

utan med en betydligt stabilare båt som hade måtten 9,0x2,15 m och var spetsgattad. Wiking X klarade de svåra prövningarna galant och Cege utvecklade och varierade även den typen på en mängd sätt.

LIKAVÄL SOM ALLA "petterssonbåtar" inte har konstruerats av CG Pettersson, ritade han inte bara "petterssonbåtar". I den bevarade ritningsskatten – 700–800 ritningar av cirka 1 500 – finns både racerbåtar, pontoner, kanoter och segelbåtar.

När plastbåtarna började ta över var det många "petterssonbåtar" som försvann. Idag tillhör de dock de mest uppskattade bland de svenska båtclassikerna.

Den långsmala skrovformen är väldigt energieffektiv. Den utvecklades bland annat för att motorerna var tämligen svaga i begynnelsen. Med dagens stigande bränslepriser och experimenterande med alternativa drivkällor är denna egenskap åter aktuell och "petterssonbåten"

har fått ett flertal sentida kusiner.

Tämligen typiska för sin upphovsman är de båtar han lät bygga till sig själv och flera av dem finns lyckligtvis ännu kvar. Den första, Vikingen, fanns ännu en bit in på 1930-talet, men försvann sedan. Wikingarna II, III och XI genomgår renoveringar. Wiking V och VI är i gott skick och används och den berömda Wiking X har införlivats med Sjöhistoriska museets samlingar.

FÖR ATT HYLLA minnet av CG Pettersson och uppmuntra till bevarandet av båtarna han ritade, bildades det gemytliga CG Pettersson Sällskapet 1997 av ägarna till tre av Ceges egna Wiking-båtar. Den gemensamma aktiviteten inskränker sig till ett sommarmöte i anslutning till Ceges födelsedag 6 augusti (då en skål utbringas till födelsedagsbarnet) och en träff på vintern som ofta innehåller ett föredrag eller studiebesök.

För info om sällskapet, kontakta: mait.po@gmail.com ☺

Vill du veta mer om "petterssonbåten" finns det många källor att botanisera i.

Sök på antikvariat:

Petterssonbåten – Om CG Pettersson och hans båtar (Wahlström & Widstrand, 2003).

CG Pettersson – legendarisk båtkonstruktör, Sjöhistoriska museet, Stockholm 2003.

C. G. Pettersson – båtkonstruktör och äventyrare, Natur och kultur 1981.

Sök på nätet:

Veteranbåtsarkivet innehåller en mängd ritningar av olika konstruktörer: register.veteranbatsarkivet.se
MYS-arkivet där du kan söka på båtar efter konstruktör, namn, årtal m.m.: arkiv.mys.nu